

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ускладнення суспільних відносин у сфері спорту, обумовлене появою пов'язаних із спортивними цивільних, трудових, адміністративних відносин, а також кількісне збільшення їх учасників спричинили необхідність детального правового регулювання спортивної діяльності. Наявність у нашій країні історичного досвіду побудови ефективної системи нормативного регулювання управління та підготовки спортсменів у спорті вищих досягнень корелюється з фактичною відсутністю такого досвіду у сфері професійного спорту. Внаслідок цього з'явилась об'єктивна потреба у визначенні теоретичних засад правового регулювання відносин у професійному спорті з урахуванням законодавчого досвіду зарубіжних країн.

Професійний спорт як об'єкт правового регулювання являє собою складний комплекс відносин, основою якого є відносини, що складаються у зв'язку з підготовкою, організацією та проведенням спортивних змагань. Суб'єктами таких відносин є спортсмени, тренери, спортивні судді, організатори спортивних та тренувальних заходів тощо. Особливості правового статусу вказаних суб'єктів визначаються тим, що регулювання їх діяльності має співвідноситися з нормами цивільного та спеціального спортивного законодавства, враховувати потреби практики організації спортивних заходів та їх матеріального забезпечення.

Аналіз законодавства у сфері професійних спортивних відносин дозволяє дійти висновку, що регулювання цивільних відносин у цій сфері здійснюється, головним чином, за допомогою правових звичаїв та договорів. Важливе місце належить актам міжнародних спортивних організацій та локальним нормативним актам, які приймаються професійними спортивними організаціями. Єдиним спеціальним законодавчим актом, який регулює відносини у професійному спорті, є Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 року (в редакції Закону України від 17 листопада 2009 року), норми якого не завжди гармонують із сучасним цивільним законодавством. Крім того, значна частина відносин у сфері професійного спорту залишається поза межами спеціального законодавчого регулювання. Укладення, зміна, розірвання договорів про професійну спортивну діяльність, перехід спортсмена-професіонала з однієї спортивної організації до іншої, застосування дискваліфікації як обмежувальної правової санкції, вирішення спорів між суб'єктами професійного спорту, здійснення контролю за дотриманням антидопінгових правил – це лише примірний перелік актуальних питань у сфері професійного спорту, які виникають у правозастосовній практиці та потребують регулювання на законодавчому рівні.

Процеси комерціалізації спорту, які активно відбуваються останнім часом, не завжди позитивно відбиваються на забезпеченні та захисті прав професійних спортсменів. Тому особливої актуальності сьогодні набуває проблема правового регулювання відносин, які складаються між різними суб'єктами професійно-спортивної діяльності, і, в першу чергу, відносин

професійних спортсменів із професійними спортивними клубами, федераціями (союзами, асоціаціями) з різних видів спорту, спортивними лігами тощо, які опосередковуються укладенням цивільно-правових договорів.

Комплексна розробка теми зумовила необхідність звернення до наукових праць – фундаментальних досліджень цивільних договірних відносин, що проводилися у різний час багатьма вченими, з яких слід виділити дореволюційних цивілістів: О.С. Іоффе, Д.І. Меєра, К.П. Побєдоносцева, Й.О. Покровського; цивілістів радянського та сучасного періодів: М.М. Агаркова, М.І. Брагінського, О.А. Белянєвича, С.М. Бервена, В.А. Белова, В.В. Вітрянського, О.В. Дзеру, А.І. Дрішлюка, В.І. Дрішлюка, О.С. Кізлову, О.В. Кохановську, О.О. Красавчикова, Р.А. Лідовця, В.В. Луця, Р.А. Майданика, В.Г. Ольху, С.О. Погрібного, М.М. Сібільова, Є.О. Суханова, Є.О. Харитонова, О.І. Харитонову, О.Р. Шишку, Р.Б. Шишку та інших.

Правові проблеми функціонування професійного спорту в теоретичному і прикладному аспектах досліджувалися в роботах С.В. Алексєєва, А.Ф. Антіпова, В.П. Васькевича, А.А. Власова, А.А. Гужова, С.І. Гуськова, Б.В. Євстаф'єва, Т.Ю. Коршунової, Л.П. Матвєєва, С.Г. Сейранова, М.А. Тіхонової, М.О. Ткалича, М.Ю. Челишева, О.А. Шевченка та інших. Окремі питання участі спортивних клубів у цивільних договірних відносинах розкрито у дисертаційному дослідженні М.О. Ткалича «Спортивний клуб як суб'єкт цивільного права» (2010). Втім, у названих роботах відсутній комплексний підхід до дослідження цивільно-правових договорів у сфері професійного спорту, і теоретичні висновки авторів не ґрунтуються на положеннях законодавства, що зазнало суттєвих змін за останні роки.

Актуальність дослідження цивільно-договірного аспекту регулювання професійних спортивних відносин зумовлена також зростаючим значенням договору як юридичної форми правового зв'язку між суб'єктами ринку та ефективного засобу впливу на економіку, потужним сектором якої на сьогодні усе впевненіше стає професійний спорт. Потребує законодавчого закріплення низка договорів, не врегульованих Цивільним кодексом України (далі – ЦК України), іншими актами чинного законодавства, але які широко використовуються у практиці взаємодії суб'єктів професійного спорту: контракт про спортивну діяльність між професійними спортсменами та професійними спортивними організаціями, договір про перехід спортсмена-професіонала, договір про спонсорство у професійному спорті.

Відсутність доктринального опрацювання зазначених питань, необхідність їхнього вирішення, а також удосконалення законодавства у цій сфері обумовило актуальність теми дослідження, її значення для науки цивільного права, законотворчої та правозастосовної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Теоретичні та практичні питання за темою дисертації досліджувалися у межах плану науково-дослідної роботи кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» «Методологічні засади

вдосконалення цивільного законодавства» на 2011-2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» на 2011-2015 роки (державний реєстраційний номер 0110U000671).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є комплексне дослідження теоретичних і практичних проблем цивільно-правового регулювання договірних відносин у сфері професійного спорту на підставі системного узагальнення чинного національного законодавства, юридичної практики та зарубіжного законодавчого досвіду.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі завдання:

дослідити поняття та характерні риси професійного спорту як правової категорії;

визначити поняття та охарактеризувати види і структуру цивільних правовідносин у сфері професійного спорту;

розкрити місце і роль цивільно-правового договору в регулюванні професійно-спортивних відносин;

здійснити класифікацію цивільно-правових договорів у сфері професійного спорту;

визначити поняття, правову природу та охарактеризувати зміст контракту про спортивну діяльність та договору про перехід спортсмена-професіонала (трансферного контракту);

визначити особливості змісту та динаміки агентського договору у сфері професійного спорту і договору страхування професійних спортсменів та інших суб'єктів професійної спортивної діяльності;

дати правову характеристику та визначити особливості змісту договору про спонсорство у професійному спорті;

сформулювати пропозиції з удосконалення чинного законодавства щодо регулювання цивільно-договірних відносин у сфері професійного спорту.

Об'єктом дослідження є цивільні правовідносини, що виникають при укладенні та виконанні договорів у професійному спорті.

Предметом дослідження є цивільно-правові договори у сфері професійного спорту.

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на таких методологічних засадах, як визнання єдності абстрактного і конкретного, логічного й історичного, окремого і загального, емпіричного і теоретичного, як фундаментальних основах діалектичного підходу пізнання дійсності.

Відповідно до мети і завдань дослідження в роботі застосовуються загальнонаукові та спеціальні методи пізнання правових явищ: формально-логічний, аналітико-синтетичний, історичний, системно-структурний, порівняльно-правовий (компаративістський), метод моделювання. За допомогою формально-логічного та історичного методів висвітлено процеси розвитку правового регулювання договірних цивільних відносин у сфері професійного спорту (п.п. 1.2, 3.1), сформульовано поняття професійного

спорту як правової категорії (п. 1.1), розглянуто різноманітні підходи до поняття та функцій договору в цивільному праві (п. 2.1). Системно-структурний метод використовувався при побудові системи договорів у професійному спорті, з урахуванням особливостей обраної сфери дослідження (п. 2.2), а також при дослідженні їх окремих видів (п.п. 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5). Аналітико-синтетичний метод дозволив проаналізувати сучасний стан законодавства з питань правового регулювання цивільних договірних відносин у сфері професійного спорту (п.п. 2.1, 3.1, 3.2), розглянути поняття, зміст та динаміку окремих видів цивільно-правових договорів у професійному спорті (п.п. 3.3, 3.4, 3.5). За допомогою порівняльно-правового методу проаналізовано норми актів вітчизняного та зарубіжного законодавства, актів міжнародних спортивних організацій, що регулюють цивільні професійно-спортивні відносини (п.п. 1.1, 2.1, 3.1, 3.2, 3.5). Метод моделювання застосовано при розробці пропозицій, спрямованих на удосконалення чинного законодавства і практики його застосування (п.п. 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5).

Емпіричну основу дослідження складають практика професійної діяльності суб'єктів спортивної сфери та матеріали судової практики.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у вітчизняній науці спеціальним комплексним дослідженням теоретичних і практичних проблем правового регулювання цивільно-правових договорів у сфері професійного спорту.

Визначальна ідея дисертаційного дослідження ґрунтується на необхідності створення єдиної науково обґрунтованої концепції правового регулювання цивільно-договірних відносин суб'єктів професійної спортивної діяльності, побудованої на традиційних засадах цивільного права (зокрема, засадах свободи договору, свободи підприємницької діяльності, розумності, добросовісності, справедливості тощо), поєднаних із принципами, властивими для сфери професійного спорту (принцип отримання найбільшої вигоди, прибутковості та створення високої видовищності спортивних заходів).

Наукова новизна конкретизується у наступних теоретичних положеннях: *уперше:*

визначено, що спортсмен-професіонал як головний суб'єкт цивільних правовідносин у професійному спорті є фізичною особою, яка систематично на оплатній основі бере участь у змаганнях серед спортсменів-професіоналів з певного виду спорту, а також надає інші спортивні послуги з метою отримання прибутку, який є основним джерелом її доходів;

обґрунтовано тезу про те, що обов'язковою умовою виробництва основного товару в професійному спорті – спортивного видовища – є професійна спортивна майстерність як особисте нематеріальне благо, що належить конкретному суб'єкту – спортсмену-професіоналу;

доведено, що трансферні виплати як плата, що здійснюється спортсменом-професіоналом та/або професійним спортивним клубом іншому спортивному клубу, мають компенсаційний характер та спрямовуються на відновлення майнового становища професійного спортивного клубу, який втратив право

на використання професійної спортивної майстерності спортсмена та/або на відшкодування упущеної вигоди;

обґрунтовано необхідність законодавчого закріплення обов'язку спортивних організацій укладати договори страхування майнових інтересів суб'єктів професійної спортивної діяльності, пов'язаних із життям, здоров'ям спортсменів-професіоналів, тренерів, спортивних суддів;

доведено, що форми договорів, які розробляються та затверджуються спортивними організаціями (об'єднаннями), за своєю правовою природою належать до примірних договорів, а не типових, як про це зазначається у регламентних і статутних актах спортивних організацій (об'єднань). Обґрунтовано доцільність розробки типової форми контракту про спортивну діяльність та запропоновано її зміст;

визначено поняття спонсорства через такі ознаки, як: добровільний характер діяльності; діяльність у конкретній формі – матеріальній, організаційній, фінансовій та іншій; спрямованість діяльності на організацію спортивних, культурних або інших заходів, на створення та/або використання результату творчої діяльності; метою такої діяльності є популяризація свого імені, найменування, свого знаку для товарів та послуг;

сформульовано положення про те, що серед локальних актів у сфері професійного спорту статус підзаконних нормативно-правових актів мають лише правила спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні, які розроблені та затверджені національною спортивною федерацією у порядку ст.40 Закону України «Про фізичну культуру і спорт»;

удосконалено:

визначення професійного спорту як діяльності, що в більшості випадків має ознаки підприємництва та регулюється відповідними нормами ЦК України, Господарського кодексу України (далі – ГК України) та інших законодавчих актів;

класифікацію цивільно-правових договорів у сфері професійного спорту залежно від виду діяльності суб'єктів професійного спорту на договори, які опосередковують основну діяльність (тренувальний процес та змагальну діяльність), та договори, які опосередковують діяльність обслуговуючого характеру (купівлі-продажу спортивного інвентарю, зберігання, оренди спортивних будівель та споруд тощо);

визначення поняття контракту про спортивну діяльність як цивільно-правового договору, що є домовленістю спортивної організації та спортсмена-професіонала, і за яким спортсмен-професіонал зобов'язується систематично на оплатній основі брати участь у тренувальній та змагальній діяльності з певного виду спорту, а спортивна організація зобов'язується створити всі належні умови для провадження такої діяльності і своєчасно виплачувати відповідну винагороду спортсмену-професіоналу;

визначення спортивного клубу – учасника цивільних відносин у професійному спорті як юридичної особи, яка забезпечує розвиток комерційного напрямку у спорті шляхом здійснення спортивної діяльності,

надання спортивних послуг, в тому числі підготовки спортсменів до змагань з видів спорту, визнаних в Україні, з метою отримання прибутку, задоволення інших приватних та/або суспільних інтересів;

набуло подальшого розвитку:

положення про те, що у системі договорів, які на практиці регулюють професійні спортивні відносини, може бути виділено підсистему договорів, які опосередковують відносини спортсмена-професіонала зі спортивною організацією, зокрема: цивільно-правові договори, трудові договори та змішані договори;

обґрунтування необхідності прийняття спеціального законодавчого акту – Закону України «Про професійний спорт», до якого включити, зокрема, норми, спрямовані на регулювання цивільних договірних відносин між суб'єктами професійного спорту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання висновків і пропозицій дисертаційної роботи у:

науково-дослідній сфері – при подальшій розробці теоретичних проблем цивільного, договірної та спортивного права;

правотворчій діяльності – для внесення відповідних змін до чинного законодавства України (зокрема, законів України «Про фізичну культуру і спорт», «Про страхування»);

правозастосовній діяльності – для вдосконалення судової практики розгляду та вирішення судами спорів, які виникають між суб'єктами професійного спорту у зв'язку з укладанням, виконанням, припиненням, тлумаченням ними змісту цивільно-правових договорів;

навчальному процесі – під час викладання нормативної дисципліни «Цивільне та сімейне право», спеціального курсу «Зобов'язальне право», при підготовці робочих програм, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій із зазначених дисциплін.

Апробація результатів дисертації. Дисертація підготовлена на кафедрі цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», де проведено її обговорення.

Основні положення і висновки знайшли відображення у виступах на конференціях, засіданнях круглих столів, зокрема: Міжнародній цивілістичній науковій конференції студентів та аспірантів (м.Одеса, 3-4 квітня 2009 р.); XX Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародне співробітництво у впровадженні інноваційних технологій навчання у вищій школі» (Словацька Республіка, м.Кошице, 11-14 травня 2010 р.); I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності» (м.Одеса, 16 червня 2010 р.); Міжнародній науковій конференції «Римське право і сучасність (Шерешевські читання)» (м.Одеса, 4 грудня 2010 р.); Міжнародній науковій конференції, присвяченій пам'яті Ю.С.Червоного «Актуальні проблеми цивільного права та процесу» (м.Одеса, 17 грудня 2010 р.); II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Вітчизняна наука: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи

розвитку» (м.Переяслав-Хмельницький, 16-18 березня 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 15-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-річчю Одеської школи права «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права» (м.Одеса, 30 листопада 2012 р.); Цивілістичних читаннях, присвячених пам'яті І.В. Шерешевського «Підґрунтя формування сучасного цивільного законодавства України» (м.Одеса, 7 грудня 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасна правова наука: теорія та практика» (м.Запоріжжя, 29 квітня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний вимір держави і права» (м.Львів, 24-25 травня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми правового регулювання суспільних відносин у галузі спорту» (м.Київ, 28-29 травня 2013 р.); Круглому столі «Нова редакція Конституції України та вдосконалення цивільного законодавства: проблеми гармонізації» (м.Одеса, 13 вересня 2013р.).

Теоретичні висновки дисертації використано при роботі над фундаментальним дослідженням за рахунок коштів Державного бюджету України за темою: «Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства», яке здійснюється на базі кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Публікації. Основні положення та результати дисертації викладені у 7 наукових статтях, з яких 4 статті опубліковано у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, одну статтю опубліковано у зарубіжному виданні, а також у 15 тезах доповідей на наукових, науково-практичних конференціях, засіданнях круглих столів.

Структура дисертації зумовлена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, що включають дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 215 сторінок. Список використаних джерел налічує 235 найменувань і займає 25 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність дисертаційного дослідження, зазначається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначаються мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, характеризуються методи та емпіричне підґрунтя дисертаційної роботи, формулюється наукова новизна одержаних результатів, висвітлюється їх практичне значення, зазначається про апробацію результатів дослідження, публікації та структуру дисертації.

Розділ 1 «Загальна характеристика правового регулювання цивільних відносин у професійному спорті» складається з двох підрозділів, в яких досліджуються поняття та характерні риси професійного спорту як

правової категорії, поняття, види та структура цивільних правовідносин, які виникають у сфері професійного спорту.

У підрозділі 1.1. «Методологічні засади визначення поняття «професійний спорт» розкриваються сутність та зміст законодавчої дефініції професійного спорту, визначається його співвідношення з поняттями спорту та спорту вищих досягнень. Звертається увага на те, що професійний спорт як об'єкт наукового вивчення досліджується в різноманітних аспектах: історичному, економічному, педагогічному, правовому тощо. Для цілей дослідження в правовому аспекті професійний спорт пропонується визначити як економічну діяльність, яка в більшості випадків має всі ознаки підприємницької діяльності та регулюється відповідними нормами ЦК України, ГК України та інших законодавчих актів, які регулюють підприємницьку діяльність. На підставі порівняльно-правового аналізу законодавчих визначень професійного спорту в Україні та зарубіжних країнах констатується, що вітчизняний законодавець вдало сформулював поняття професійного спорту як комерційного напрямку діяльності у спорті, основною метою якого є отримання прибутку шляхом забезпечення високої видовищності спортивних заходів, не передбачаючи обмежень видів такої діяльності.

На думку автора, поняття професійного спорту та спорту вищих досягнень не є тотожними. Виходячи із законодавчих визначень, поняття спорту вищих досягнень є ширшим за своїм змістом порівняно з поняттям професійного спорту, проте видається невірним співвідношення цих категорій як цілого та частини. У певних аспектах (наприклад, участь професійних спортсменів у змаганнях національних збірних команд) спорт вищих досягнень та професійний спорт перетинаються і взаємодіють між собою. І спорт вищих досягнень, і професійний спорт забезпечують певний шлях розвитку спорту, але в принципово різних напрямках: перший – виключно з метою досягнення високих спортивних результатів шляхом створення умов для максимального розвитку індивідуальних здібностей спортсменів; другий – з метою отримання прибутку шляхом проведення видовищних спортивних заходів.

У підрозділі 1.2. «Цивільні відносини у професійному спорті як об'єкт правового регулювання» аналізуються поняття та структура таких відносин. Встановлено, що більшість відносин у професійному спорті мають приватно-правовий характер, суб'єкти яких перебувають в юридично рівному становищі, вступають у відносини за власною волею та ініціативою, мають можливість встановлювати зміст таких правовідносин за угодою сторін тощо.

Відзначається, що цивільні відносини у професійному спорті характеризуються низкою особливостей, однією з яких є суб'єктний склад. Залежно від мети та характеру діяльності суб'єктами зазначених відносин є: спортсмени-професіонали, тренери, спортивні агенти, глядачі, професійні спортивні організації тощо. Робиться висновок про те, що професійний спортсмен у вітчизняній практиці нечасто виступає як самостійний суб'єкт підприємницької діяльності. Це може мати місце, зокрема, в індивідуальних видах спорту, коли спортсмен-професіонал бере участь у тренувальному

та змагальному процесам одноособово, як фізична особа-підприємець. Встановлено, що спортивний клуб – це юридична особа, яка забезпечує розвиток комерційного напрямку в спорті шляхом здійснення діяльності з організації тренувального та змагального процесів, а також надання інших спортивних послуг.

Другою особливістю цивільних правовідносин у сфері професійного спорту є об'єкт цих правовідносин, зокрема, імідж і ділова репутація спортивних клубів та інших спортивних організацій, професійна спортивна майстерність, спортивні та спортивно-технічні споруди, спортивний інвентар та екіпірування тощо. Доводиться, що особливе значення має професійна спортивна майстерність як особисте нематеріальне благо, з приводу якого виникають цивільні відносини у професійному спорті.

Класифікація цивільних правовідносин у сфері професійного спорту здійснюється за різними підставами, зокрема, залежно від: суб'єктного складу; характеру відносин; умови про оплатність; видів професійного спорту.

Робиться висновок про те, що більшість цивільних правовідносин у професійному спорті носять характер зобов'язальних (в тому числі договірних) правовідносин.

Розділ 2 «Теоретичні засади визначення місця і ролі договору в регулюванні цивільних відносин у професійному спорті» складається з двох підрозділів, присвячених характеристиці цивільно-правового договору як регулятора відносин у професійному спорті та класифікації цивільно-правових договорів у зазначеній сфері.

У *підрозділі 2.1. «Цивільно-правовий договір як регулятор відносин у професійному спорті»* аналізуються доктринальні погляди на поняття договору та його генеза, встановлено основні характеристики цієї категорії та досліджено значення договору в регулюванні цивільних відносин у професійному спорті.

Наголошується, що здобутки наукових досліджень останніх років стали поштовхом до «реформування» наукової думки стосовно місця і ролі договору в регулюванні цивільних відносин. Зокрема, автором підтримується та додатково обґрунтовується думка щодо визнання договору як регулятора цивільних відносин.

У підрозділі з'ясовується співвідношення законодавчого та договірної регулювання цивільних відносин у професійному спорті. Автор доходить висновку про пріоритетну роль договору як регулятора відносин між спортсменами-професіоналами та спортивними організаціями у зв'язку з недосконалістю сучасної законодавчої бази у сфері професійного спорту.

Встановлено, що підставою виникнення цивільних правовідносин у професійному спорті є укладення контракту між спортсменами та спортивними організаціями про участь у змаганнях серед спортсменів-професіоналів. Згідно зі ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» з моменту укладення такого контракту спортсмен набуває статусу спортсмена-професіонала.

Особливе значення для реалізації (функціонування) цивільних правовідносин у сфері професійного спорту мають акти міжнародних спортивних організацій і локальні акти як результати нормотворчості спортивних федерацій (асоціацій, союзів, ліг) з різних видів спорту. Зазначається, що необхідність урегулювання суспільних відносин у професійно-спортивній сфері за допомогою норм та правил відповідних корпоративних об'єднань обумовлена специфікою системи професійного спорту. Комплексний аналіз актів міжнародних та національних спортивних організацій дозволив дійти висновку, що більшість їх положень спрямована на регулювання договірних відносин у професійному спорті.

Локальні акти (регламенти, статuti, правила змагань тощо), які розробляються національними спортивними федераціями відповідно до актів міжнародних спортивних організацій, є обов'язковими для виконання спортсменами-професіоналами. Проте встановлено, що положення таких актів часто суттєво обмежують здійснення принципу свободи договору для професійних спортсменів при укладенні договорів зі спортивними організаціями. Автором наголошується на необхідності приведення цих положень у відповідність з нормами чинного цивільного законодавства з метою забезпечення належного виконання та захисту суб'єктивних цивільних прав суб'єктів договірних відносин у професійному спорті.

У підрозділі 2.2. *«Класифікації цивільно-правових договорів у професійному спорті»* аналізуються основні доктринальні підходи до класифікації договорів у цивільному праві, робиться висновок про можливість застосування галузевих класифікацій з метою побудови системи договорів у професійному спорті.

Найвні у науковій літературі підходи до класифікації договорів у сфері професійного спорту відзначаються небагаточисельністю. Встановлено, що більшість цивільно-правових договорів у сфері професійного спорту належить до типу договорів про надання послуг, і вже в межах цього типу виокремлюються, наприклад, договори про надання спортивних, освітніх послуг, договори страхування, агентські договори, договори про спонсорство тощо. У професійному спорті набули поширення і види договорів, спрямовані на передачу майна у власність (договори купівлі-продажу спортивного інвентарю, договори дарування тощо) та в користування (договори найму (оренди), позички).

Зазначені договори за дихотомічним критерієм поділу можуть бути як оплатними, так і безоплатними. Оскільки професійний спорт фактично є комерційною діяльністю, спрямованою на отримання прибутку, цивільно-правові договори у професійній спортивній діяльності, як правило, носять оплатний характер, при цьому оплатність договору може виражатися як в отриманні безпосередньо грошової винагороди, так і в наданні іншого зустрічного задоволення стороною договору.

У підрозділі обґрунтовується доцільність класифікації цивільно-правових договорів залежно від виду діяльності у сфері професійного

спорту, а також залежно від етапу (стадії) професійної спортивної діяльності. Відповідно до поділу видів діяльності у професійному спорті пропонується розрізняти договори, які опосередковують основну діяльність (тренувальний процес та змагальну діяльність), та договори, які опосередковують діяльність обслуговуючого характеру (купівлі-продажу спортивного інвентарю, зберігання, оренди спортивних будівель та споруд тощо). Доводиться, що відносини, які виникають на підставі договорів другої групи, мають організаційний характер. Серед останніх самостійну підгрупу складають договори, спрямовані на встановлення та регулювання відносин посередництва між суб'єктами сфери професійного спорту.

Розділ 3 «Особливості окремих видів цивільно-правових договорів у професійному спорті» складається з п'яти підрозділів та присвячений дослідженню основних договорів, які укладаються суб'єктами цивільних відносин у професійному спорті.

У *підрозділі 3.1. «Поняття та зміст контракту про спортивну діяльність»* досліджується правова природа контракту про спортивну діяльність між спортсменами-професіоналами та спортивними організаціями з приводу участі перших у тренувальній та змагальній діяльності. У науковій літературі найбільш поширеними є дві точки зору відносно того, яку правову природу – цивільно-правову або трудову – мають відносини спортсменів-професіоналів та спортивних організацій, які виникають на підставі контрактів про спортивну діяльність.

Виходячи зі змісту ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», якою передбачається укладення контракту про спортивну діяльність, автор доходить висновку про те, що зазначений контракт може укладатися як у формі цивільно-правових договорів надання спортивних послуг або договорів надання послуг зі спортивної підготовки, так і у формі трудового контракту для врегулювання відносин здебільшого у командних видах спорту. Проте у кожному випадку укладення контракту про спортивну діяльність слід чітко визначити його правову природу – цивільно-правову або трудову.

Зазначається, що визнання цивільно-правової природи контракту про спортивну діяльність дозволяє вирішити низку практичних проблем у сфері професійного спорту. Внаслідок укладення між спортсменом-професіоналом та спортивною організацією цивільного-правового договору про надання послуг створюються юридичні підстави для існування системи переходів спортсменів з однієї спортивної організації до іншої і здійснення відповідних трансферних виплат, а саме: з'являється законна підстава для стягнення неустойки за дострокове розірвання договору за ініціативою виконавця, і у випадку одностороннього переходу спортсмена виникає одностороннє порушення зобов'язань за цивільно-правовим договором, що породжує додаткові зобов'язання з відшкодування шкоди, спричинені неналежним або неповним виконанням основних зобов'язань за договором.

У роботі надається характеристика контракту про спортивну діяльність як цивільно-правового договору. Зокрема, зазначається, що контракт про

спортивну діяльність належить до типу цивільно-правових договорів про надання послуг, є консенсуальним, оплатним, двостороннє зобов'язуючим. Аналізуються основні вимоги до змісту таких контрактів, які містяться у міжнародних та локальних актах спортивних організацій. Обґрунтовується необхідність розробки типової форми контракту про спортивну діяльність та вносяться пропозиції щодо її змісту.

У підрозділі 3.2. «Правова природа та зміст договору про перехід спортсмена-професіонала (трансферного контракту)» досліджено поняття, передумови та підстави існування системи переходів спортсменів-професіоналів з однієї спортивної організації до іншої, яка опосередковується укладенням між спортивними організаціями та спортсменами-професіоналами відповідних договорів про переходи спортсменів (трансферних контрактів). Встановлено, що особливості функціонування трансферної системи полягають у наступному: 1) має місце факт здійснення платежу одним спортивним клубом іншому певної грошової суми; 2) підставою зазначеного платежу є договір між клубом, який спортсмен залишає, і клубом, до складу якого він переходить; 3) такий договір іменується «договором купівлі-продажу спортсмена», «договором міні (бартеру) спортсмена», «договорами оренди (найму) спортсмена» тощо. Доводиться, що використання перелічених найменувань договорів, які опосередковують переходи спортсменів-професіоналів, не є свідомою правовою кваліфікацією даних правочинів.

На підставі аналізу визначення трансферного контракту, які містяться у міжнародних, національних та локальних актах спортивних організацій, робиться висновок, що ці визначення не розкривають сутності відносин, які фактично виникають між спортивними клубами з приводу переходу спортсмена. Пропонується визначення трансферного контракту як двостороннього оплатного диспозитивно реального або консенсуального цивільного правочину, за яким одна сторона (колишній спортивний клуб) надає послуги з переходу спортсмена-професіонала до складу нового спортивного клубу, а друга сторона (новий спортивний клуб) отримує право на використання послуг спортсмена та зобов'язана сплатити за це грошову суму (компенсаційну виплату) в розмірі, визначеному договором.

У підрозділі аналізується зміст різних видів трансферних контрактів, виділяються основні права та обов'язки їх сторін, встановлюються особливості укладення, зміни та припинення цих контрактів згідно з положеннями та правилами, встановленими актами міжнародних спортивних організацій та локальними актами (статутами, регламентами тощо) спортивних організацій (об'єднань).

У підрозділі 3.3. «Зміст та динаміка агентського договору в професійному спорті» встановлюється, що на практиці найбільш поширеним з-поміж договорів, які регулюють відносини посередництва в професійному спорті, є агентський договір. Зазначаються основні причини, які зумовлюють необхідність укладення агентських договорів, зокрема, при наданні послуг агента при переході спортсменів з одного спортивного клубу до іншого,

розірванні контракту про спортивну діяльність, погодженні або зміні умов такого контракту, наданні інших різноманітних консультативних послуг спортсменам і спортивним клубам.

Нормативну основу для укладення агентських договорів у сфері професійного спорту складають положення ЦК України, інших законодавчих актів, а також актів міжнародних та національних спортивних організацій, які здійснюють управління окремими видами спорту. В зазначених актах міститься норма про те, що агент спортсменів може представляти інтереси чи захищати права та інтереси спортсменів та спортивних клубів лише за умови укладення з цим спортсменом або спортивним клубом агентського договору.

В роботі зазначається, що агентські договори в спорті мають особливості, пов'язані з предметом, змістом, порядком його укладення і розірвання. Аналізується особливий механізм розрахунку винагороди агента за надані ним послуги. Також встановлюється, що між учасниками відносин у професійному спорті укладаються, окрім агентських договорів, договори доручення, комісії, комерційного представництва тощо.

У підрозділі 3.4. «Особливості змісту договору страхування суб'єктів професійної спортивної діяльності» розкривається значення договору страхування як регулятора цивільних відносин у сучасному професійному спорті. Встановлюється, що норми ст. 7 Закону України «Про страхування», частини другої ст.43 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 1995 року «Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного страхування спортсменів вищих категорій» значно обмежують обов'язок страхування спортсменів, по-перше, сферою спорту вищих досягнень (складом національних збірних команд), по-друге, часом проведення змагань.

З'ясовано, що основне місце в професійному спорті відведено добровільному страхуванню як одній з форм страхування, яке здійснюється на підставі договору між страхувальником і страховиком. У добровільному страхуванні в професійному спорті найпоширенішими є наступні види страхування: 1) страхування від нещасних випадків; 2) страхування відповідальності: організаторів спортивних змагань перед учасниками та третіми особами; учасників спортивних правовідносин (спортсменів, суддів, тренерів тощо) перед іншими учасниками та третіми особами; 3) страхування ризиків, пов'язаних з організацією спортивних заходів тощо.

У роботі на підставі порівняльно-правового аналізу законодавств України та зарубіжних країн досліджуються особливості договорів страхування в професійному спорті, які полягають, зокрема, у специфіці їх суб'єктного і об'єктного складів, підвищеному страховому ризику, який визначається надвисокими факторами травматичності, інвалідизації, комплексному страхуванні збірних команд та спортивних клубів.

У підрозділі 3.5. «Договір про спонсорство у професійному спорті та його правова характеристика» на підставі комплексного аналізу існуючих визначень спонсорської діяльності у чинному законодавстві пропонується

авторське визначення спонсорства. Звертається увага на те, що поняття спонсорства, благодійництва, меценатства, реклами є нетотожними та мають різний зміст.

Відносини між спонсором і реципієнтом (спортивним клубом, спортивною організацією, спортсменом) регулюються за допомогою договорів про спонсорство, які належать до типу цивільно-правових договорів про надання послуг. Встановлено, що виконавцем послуг є набувач спонсорської допомоги, а спонсор виступає як замовник даних послуг. При цьому спонсорська підтримка є формою оплати за надання послуг набувачем такої допомоги. Аналізуючи зміст окремих договорів про спонсорство у професійному спорті, автор досліджує особливі умови, які такий договір повинен містити, окрім загальних вимог до предмету, строку дії тощо. Це, зокрема, умови про: можливість або неможливість набувача спонсорської допомоги укладати договори про спонсорство з іншими спонсорами в період дії договору; «право першої відмови»; використання імені спортсменів, назв спортивних команд, використання зображень; питання спонсорських внесків, їхньої періодичності, додаткових виплат тощо.

Встановлено, що договори про спонсорство, як правило, носять конфіденційний характер, за виключенням випадків, коли умова про конфіденційність є економічно не вигідною для спонсора. На підставі аналізу практики укладення договорів про спонсорство у професійному спорті, виявлено, що найбільш розповсюдженими його видами є договори про спонсорство для проведення спортивних змагань, договори про спонсорство окремих спортсменів, спортивного клубу тощо.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** за результатами здійсненого дослідження викладено найбільш важливі наукові та прикладні результати, отримані в дисертації, а також пропозиції із удосконалення законодавства у сфері регулювання цивільно-договірних відносин між суб'єктами професійного спорту.

1. Системний аналіз законодавчих визначень підприємництва та професійного спорту дозволяє дати висновок, що за легальними ознаками професійний спорт може бути визнаний підприємницькою діяльністю. Підприємницьку діяльність у професійному спорті можуть здійснювати як професійні спортсмени, так й інші учасники професійних спортивних відносин – тренери, професійні спортивні клуби, агенти, організатори спортивних змагань тощо.

2. Професійна спортивна майстерність як особисте нематеріальне благо, що належить спортсмену-професіоналу, є частиною складного об'єкту більшості цивільних професійно-спортивних відносин, визначає їхній зміст і особливості та характеризується наступними ознаками: нематеріальний характер, фізична невідчужуваність (неможливість відокремлення від

особи), позаекономічність, спрямованість на забезпечення як приватного, так і суспільного інтересу. Спортивна майстерність не має вартості, проте може бути оцінена за певними критеріями, основним з яких є результативність, тобто сприяння досягненню високих показників, результатів під час змагальної діяльності.

3. Договори, які регулюють на практиці відносини професійних спортсменів та спортивних організацій, можуть бути об'єднані у систему, яка складається з цивільно-правових, трудових та змішаних договорів. Трудові договори, як правило, є поширеними у командних видах спорту; змішані договори є комплексним утворенням, яке передбачає можливість одночасного включення умов як трудового, так і цивільно-правового змісту. Цивільно-правовий договір видається найбільш прийнятним засобом регулювання відносин між спортсменами-професіоналами та спортивними організаціями з урахуванням сучасного етапу та умов розвитку професійного спорту.

4. Правове регулювання професійного спорту не може бути надмірно уніфікованим, адже сфера професійного спорту є величезним масивом різноманітних суспільних відносин. Законодавче регулювання цивільних відносин у професійному спорті має поєднуватися з договірним регулюванням. Обґрунтовується необхідність прийняття спеціального законодавчого акту, спрямованого на врегулювання відносин у сфері професійного спорту – Закону України «Про професійний спорт», в якому закріпити, зокрема, визначення, правову природу, істотні умови, гарантії прав сторін, порядок укладення, зміни, припинення контракту про спортивну діяльність, договору про перехід спортсмена-професіонала, договорів страхування суб'єктів професійної спортивної діяльності.

5. Пропонується доповнити ст. 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» положенням такого змісту: «спортсмен-професіонал є фізичною особою, яка систематично на оплатній основі бере участь у змаганнях серед спортсменів-професіоналів з певного виду спорту, а також надає інші спортивні послуги з метою отримання прибутку, який є основним джерелом її доходів».

6. Пропонується доповнити ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» частиною четвертою такого змісту: «Спортсмени-професіонали, спортивні судді, тренери підлягають обов'язковому страхуванню на час здійснення ними професійної спортивної діяльності. Страхувальниками за договорами страхування зазначених суб'єктів професійного спорту виступають спортивні клуби та/або інші заклади фізичної культури і спорту, з якими у зазначених суб'єктів укладений контракт про спортивну діяльність. Предметом договорів страхування спортсменів-професіоналів, спортивних суддів, тренерів є майнові інтереси, пов'язані із життям, здоров'ям, працездатністю зазначених суб'єктів професійного спорту. Спортсмен-професіонал, спортивний суддя, тренер може бути допущений до тренувальної та/або змагальної діяльності лише після укладення відповідного договору

страхування, передбаченого цим Законом, а також Законом України «Про страхування».

7. Пропонується доповнити частину першу ст. 7 Закону України «Про страхування» після пункту сорок шостого пунктом наступного змісту: «страхування спортсменів-професіоналів, спортивних суддів, тренерів на час провадження ними професійної спортивної діяльності».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Суха Ю.С. До питання про систематизацію договорів у професійному спорті // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Одеса: Юридична література, 2011. – Випуск 59. – С. 565-570.
2. Савранська (Суха) Ю.С. До питання про правове регулювання трансферних контрактів (контрактів про переходи спортсменів) в Україні // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Одеса: Юридична література, 2012. – Випуск 66. – С.126-133.
3. Суха Ю.С. Деякі питання правового регулювання відносин страхування у професійному спорті // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – Ужгород, 2013. – № 21. Ч. II. – С.275-279.
4. Суха Ю.С. Деякі особливості агентських договорів у професійному спорті (на прикладі професійного футболу) // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 633-638. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_104.pdf
5. Сухая Ю.С. К вопросу о законодательной дефиниции профессионального спорта (на примере законодательств Украины и Российской Федерации)// Закон и жизнь: Международный научно-практический правовой журнал. – Вып. № 10/3 (262). – Кишинев, 2013. – С. 201-205.
6. Суха Ю.С. Роль і місце освітніх заходів у забезпеченні прав учасників спортивних відносин // Міжнародний науковий вісник (International scientific herald). – Випуск 1 (20). –Ужгород, 2010. — С. 299-307.
7. Sukha Yu.S. Transfer contracts in professional sports: problematic issues of legal regulation // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Одеса, 2012. – № 14. – С. 59-63.
8. Суха Ю.С. Особливості посередницьких відносин в сфері професійного спорту // IV Міжнародна цивілістична наукова конференція студентів та аспірантів: Збірник тез наукових робіт. –Одеса: Фенікс, 2009. – С. 572-575.
9. Суха Ю.С. Спорт і телебачення: окремі аспекти розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції 16 червня 2010 р. – Одеса, 2010. – С. 187-190.

10. Суха Ю.С. До питання про систематизацію договорів у сфері професійного спорту // Римське право і сучасність : Матеріали Міжнародної наукової конференції 4 грудня 2010 р. – Одеса: Фенікс, 2010. – С. 168-171.
11. Суха Ю.С. Професійні спортивні відносини: поняття та особливості // Актуальні проблеми цивільного права та процесу: Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої пам'яті Ю.С.Червоного 17 грудня 2010 р. – Одеса: Фенікс, 2010. – С. 249-252.
12. Суха Ю.С. Договір страхування у професійному спорті // Римське право і сучасність: Матеріали Міжнародної наукової конференції 28 травня 2011 р. – Одеса: Фенікс, 2011. – С. 180-182.
13. Суха Ю.С. Реалізація принципу свободи договору у професійних спортивних відносинах // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку» 16-18 березня 2012 р.: Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – С. 127-129.
14. Суха Ю.С. Змішані договори як підстави виникнення цивільних відносин у сфері професійного спорту // Правове життя сучасної України: Матеріали Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького складу, присвяченої 15-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-річчю Одеської школи права 20-21 квітня 2012 р. Т. 3. – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 108-109.
15. Суха Ю.С. Деякі питання правового регулювання трансферних контрактів за законодавством України та зарубіжних країн // Проблеми вдосконалення цивільного законодавства України: Матеріали круглого столу 12 травня 2012 р. – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 122-126.
16. Суха Ю.С. Методологічні засади визначення місця і ролі договору в регулюванні цивільних відносин у професійному спорті // Цивілістичні читання присвячені пам'яті І.В. Шерешевського: «Підгрунття формування сучасного цивільного законодавства України»: 7 грудня 2012 р. – С. 34-37.
17. Суха Ю.С. Особливості агентських договорів у професійному спорті // Зб. тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна правова наука: теорія та практика», 29 квітня 2013 р. – Запоріжжя, 2013. – С. 64-69.
18. Суха Ю.С. Національний та міжнародний досвід правового регулювання відносин спонсорства у професійному спорті // «Правове життя сучасної України»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16-17 травня 2013 р. Т. 2. – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 635-637.
19. Суха Ю.С. Поняття контракту про спортивну діяльність // Римське право і сучасність: Матеріали міжнародної наукової конференції 24 травня 2013 р. – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 143-146.
20. Суха Ю.С. Договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності на торговельну марку у сфері спорту // «Сучасний вимір держави і права»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 24-25 травня 2013 р. – Львів, 2013. – С.80-82.

21. Суха Ю.С. Законодавче регулювання цивільних відносин у професійному спорті: сучасний стан та напрямки вдосконалення // Міжнародна дистанційна науково-практична конференція «Актуальні проблеми правового регулювання суспільних відносин у галузі спорту», 28-29 травня 2013 р. – Київ, 2013. – С.10-13.
22. Суха Ю.С. Щодо відповідності окремих положень законодавства з питань регулювання професійно-спортивних відносин нормам Конституції України // «Нова редакція Конституції України та вдосконалення цивільного законодавства: проблеми гармонізації»: матеріали круглого столу 13 вересня 2013 р. – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 23-27.

АНОТАЦІЯ

Суха Ю.С. Цивільно-правові договори у сфері професійного спорту. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2014.

Дисертація містить комплексний аналіз теоретичних та практичних проблем правового регулювання цивільних відносин, які виникають на підставі укладення договорів між суб'єктами професійної спортивної діяльності. Досліджено поняття та характерні риси професійного спорту як правової категорії. Визначено поняття та охарактеризовано види і структуру цивільних правовідносин у сфері професійного спорту.

Встановлено місце і роль договору як регулятора цивільних відносин у професійному спорті. Здійснено класифікацію цивільно-правових договорів у сфері професійного спорту. Досліджено поняття, правову природу, особливості змісту та динаміки окремих видів цивільно-правових договорів у сфері професійного спорту: контракту про спортивну діяльність, договору про перехід спортсмена-професіонала (трансферного контракту), агентського договору, договору страхування та договору про спонсорство.

Сформульовано конкретні пропозиції щодо удосконалення змісту актів чинного законодавства України, зокрема, законів України «Про фізичну культуру і спорт» та «Про страхування».

Ключові слова: цивільно-правовий договір, професійний спорт, спортсмен-професіонал, контракт про спортивну діяльність, агентський договір, договір про спонсорство.

АННОТАЦИЯ

Сухая Ю.С. Гражданско-правовые договоры в сфере профессионального спорта. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс, семейное право, международное частное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2014.

Диссертация содержит комплексный анализ теоретических и практических проблем правового регулирования гражданских отношений, возникающих на основании заключения договоров между субъектами профессиональной спортивной деятельности. Исследовано понятие и характерные черты профессионального спорта как правовой категории. Определено понятие и охарактеризованы виды и структура гражданских правоотношений в профессиональном спорте, выделены особенности их объекта и субъектного состава. Предложено определение спортсмена-профессионала как основного субъекта гражданских правоотношений в профессиональном спорте, а также исследованы признаки профессионального спортивного мастерства как особого нематериального блага в составе объекта гражданских договорных правоотношений между субъектами профессиональной спортивной деятельности.

Установлены место и роль договора как регулятора гражданских отношений в профессиональном спорте. Рассмотрены подходы к классификации договоров в профессиональном спорте в зависимости от субъектов, видов спорта, условия о возмездности, выделены основные и второстепенные классификации. Одной из основных классификаций гражданско-правовых договоров в профессиональном спорте является классификация в соответствии с делением видов деятельности в профессиональном спорте на договоры, которые опосредуют основную деятельность (соревновательную и тренировочную), и договоры, которые опосредуют деятельность обслуживающего характера.

Основное внимание уделено исследованию гражданско-правовых договоров, одной из сторон которых выступает спортсмен-профессионал как главный субъект гражданских отношений в сфере профессионального спорта. Исследовано понятие, правовая природа, содержание контракта о спортивной деятельности как гражданско-правового договора, который является соглашением спортивной организации и спортсмена-профессионала и по которому спортсмен-профессионал обязуется систематически на возмездной основе принимать участие в тренировочной и соревновательной деятельности по определенному виду спорта, а спортивная организация обязуется создать все надлежащие условия для осуществления такой деятельности и своевременно выплачивать соответствующее вознаграждение спортсмену-профессионалу. Изучена правовая природа, понятие договора о переходе спортсмена-профессионала (трансферного контракта), выделены особенности его содержания, порядка заключения и исполнения. Сформулировано определение трансферных выплат как денежного вознаграждения, которое предоставляется спортсменом-профессионалом и/или профессиональным спортивным клубом другому спортивному клубу, которое носит компенсационный характер и имеет целью возобновление нарушенного права спортивного клуба на использование

профессионального спортивного мастерства спортсмена, предусмотренного спортивным контрактом между этим спортсменом и спортивным клубом. Проанализированы понятия агентского договора, договора страхования и договора о спонсорстве, выявлены особенности порядка заключения, исполнения, содержания этих договоров в сфере профессионального спорта.

Сформулированы конкретные предложения по усовершенствованию содержания актов действующего законодательства Украины, в частности, законов Украины «О физической культуре и спорте» и «О страховании».

Ключевые слова: гражданско-правовой договор, профессиональный спорт, спортсмен-профессионал, контракт о спортивной деятельности, агентский договор, договор о спонсорстве.

SUMMARY

Sukha Iu. S. Civil contracts in professional sports. – Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.03 – civil law and civil procedure, family law, private international law. – National University "Odessa Law Academy", Odessa, 2014.

The thesis contains comprehensive analysis of theoretical and practical problems of legal regulation of civil relations, arising on the basis of conclusion of contracts between parties in professional sports activity. The concept and distinguishing features of professional sports as legal definition are designated. Characteristic of the concept and types of civil legal relations, arising in the field of professional sports, is made. The features of the object, subject and content of civil relations in professional sports are studied.

The place and role of the treaty as a regulator of civil relations in professional sports are defined. The approaches to the classification of contracts in professional sports are investigated, and the basic and secondary classifications are distinguished. Special attention is paid to the study of civil contracts, one of the parties of which acts as a professional athlete – the main person involved in the system of legal relations in professional sports. The concept and legal nature of the contract of sports activity, the transfer contract, the agency agreement, the insurance contract and the contract for sponsorship are being analyzed. The peculiarities of the order of execution, performance, contents of these agreements in the field of professional sports are revealed.

Based on this analysis, proposals on amendments to the current legislation of Ukraine, in particular, to the laws of Ukraine "On Physical Culture and Sports" and "On Insurance", have been introduced.

Key words: civil contract, professional sports, professional athlete, a contract for athletic activities, agency contract, the contract for sponsorship.